

Σκαρλάτος Βοζάντιος ἐπικαλεῖ Πίγδον. 'Ο Πίνδος ως ἕμαθον, ἀνευρέθησαν μετ' ἀνασκαφὴν καὶ πολὺ δὲ ποταμὸς, κατὰ τὸν Στράβωνα, ἐμβάλλει εἰς τὸν Κηριασὸν, οὐ πολὺ τῆς Διλαίας ἀνωθεν, καιμένης εἰς τὴν Φωκικὴν χώραν, ἐνῷ ὁ Μόρνος πηγάζει μὲν ἀπὸ τὸ δρός Οίτην, ἐμβάλλει δὲ εἰς τὸν Κρισσαίον κόλπον μεσημβρινῶς τῆς Ναυπάκτου. Ενδέχεται διμος νὰ ἔναιε εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ποταμὸς ὑπὸ τὸ ίδιον διοικτικό, καὶ νὰ διαιρήται εἰς δύο κλάδους, ἐξ ἧν ὁ εἰς ἐμβάλλει εἰς τὸν Κηριασὸν τῆς Φωκιδοῦς, καὶ ὁ Ετερος εἰς τὸν Κρισσαίον κόλπον.'

'Αν διποτεῖθη τοῦτο, τότε εἰναι πολὺ πιθανὸν νὰ ἔναιε ἐσφαλμένη ἡ ἐν τῷ Δεξικῷ τοῦ Λωρέντη γραφή. • Ερινίος πόλις Δωρικὴ περὶ τὸ δρός Πίγδον εἴναι εἰς περὶ τὸν ποταμὸν Πίγδον εἰς διότι τὸ δρός Πίνδος (τὸν Μίτζοβον) εἶναι τὸ μεταξὺ Θεσσαλίας καὶ Ηπείρου, καὶ ἀπέχει πολὺ τῆς Δωρικῆς χώρας. Τότε ἴσως ἐπιτρέπεται εἰς τινὰ νὰ χαρακτηρίσῃ τὰ περὶ ὃν πρόκειται ἀργαῖα ἐρείπια ως τὴν αρχαίαν πόλιν Ερινεόν, τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον, ἂν ἡ Πίνδος προσδιορισθῇ ως καιμένη ἐπὶ τῆς Οίτης, κατὰ τὸ ἀνωτέρω Δεξικὸν, θεωρεῖται ως ὑπεροχειμόνος τοῦ Ερινίου (ὑπέρκειται δὲ Πίνδος τοῦ Ερινίου Στράβ.).

Εἰς τὸν τοιχὸν ἐνδεικνύεται τὸν κατὰ τὴν θέσιν Βελούχιον ὑπερχόντων Μύλων παρεπήρησα καὶ μίαν ἐπιγραφήν, ἔχουσαν οὕτω, • ΕΥΑΝΔΡΑ ΕΙΔΕΙΟΥ ΔΙ... • ἡ ἐπιγραφὴ αὗτη ἔτον βεβαίως Επιτάφιος, ἀλλ' ἔμεινεν ἄκτοτε ἀτελής.

'Αναγωρήσας ἐκεῖθεν μετέσσην εἰς τὸ πυραποτάμιον χωρίον Δευκαδίτι, εἰσελθὼν μεσημβρινῶς κατεύθειαν αὐτοῦ παρὰ τὴν κοινὴν δόδον φαύει ὁ διεβάτης καὶ περιστρέψει τὰ σειράνια ἀργαῖα τείχους, ἀλλὰ δὲν διακίνει, ἀν τὸ μέρος ἐκεῖνο ἥδην κατέχει νὰ ἐκλεγθῇ ως κατοικίκη πόλλην. 'Επειδὴ δὲ ὁ Στράβων δύοικάζει τὰς τέσσαρας Δωρικὰς πόλεις μικρὰς καὶ λιγόχωρας, (τίος μὲν οὖν ἦσαν ἐν ἀξιώματι αἱ πόλεις, καὶ περ μικραὶ καὶ λιγόχωρας §. 11.) 'Ἐνδέχεται νὰ ὑπῆρχεν αὐτόθι τὸ Βοίον, καθόσον μάλιστα περιγράφεται ἀπὸ τὰ γεωγρ. λεξικὰ, ως καίμενον πλησίον τοῦ Ερινεοῦ, ἀν Ερινίος θεωρηθῇ ἡ ἐν Βελουχίῳ τῆς περιφερείαν πόλις, κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, καὶ καθόσον τὸ Δευκαδίτι ἀπέχει τοῦ Βελουχίου δύο ώρας, καὶ καίτιαι εἰς τὰς δυτικὰς Υπωρείας δρους ὑψηλούς. • Γκιάνκες εἰς καλουμένου, καὶ ἀποτελούντος ἔνα κλάδον τοῦ Παρνασσοῦ.

'Αν τὰ ἐν Βελουχίῳ ἐρείπια χαρακτηρισθῶσιν ως ἡ πόλις Ερινεός, τὰ δὲ κατὰ τὸ χωρίον Δευκαδίτι, ως τὸ Βοίον, τότε ἔργεται κατὰ σειράνη τὸ πόλις Πίνδος, καιμένη περὶ τὴν ἐσπερίαν πλευράν τῆς Οίτης, καὶ οὐ μακράν ἡ πόλις Κυτίνιον, ὅποιον θεωρεῖται πιθανῶς σήμερον τὸ χωρίον Μεγαλούμαρι, δῆπου ὑπάρχουν, ως μοι εἴπον, πολλαὶ ἀρχαιότητες, καὶ δηπερ εἶναι ἥδη ἡ πρωτεύουσα τοῦ Δήμου Κυτίνιου τῆς Επιτροχίας Παρνασσίδας.

'Αλλας ἀρχαιότητας δὲν ἀπήντησα, πλὴν μόνον εἰς τὴν ἀρκτικὴν πλευράν τοῦ χωρίου Λιδωνίου, καὶ ταύτας συνισταμένας ἀνώτερον μὲν εἰς ἐντὸν πέργαν, ἀγρύπτερον δὲ εἰς τάφους, εἰς τινὰς τῶν ὄποιων,

ἀνευρέθησαν μετ' ἀνασκαφὴν καὶ πολύτιμα τινὰ εἴδη.

'Ενταῦθα περιτοῦται ἡ περιγραφὴ τῶν κατὰ τὴν Δωρίδα ὑπαρχουσῶν ἀρχαιοτήτων. 'Αν δὲ παρέλειψη τυχόν καὶ τινὰς, ἡ Ἑλλειψις αὗτη ἀ; ἀποδοθῇ εἰς τὸν ἀθλιότερα τῶν κατοικίων, μὴ δύνων εἰς κατάστασιν νὰ μοι χρηγίσωσιν ἀκριβεστέρας πληροφορίας.'

Κ. ΚΑΛΑΜΙΔΑΣ.

ΗΕΡΙ ΤΟΥ ΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΤΩΝ

ΙΗΣΟΥΓΙΤΩΝ.

—ο—

Περὶ οὐδεμιᾶς θυητικῆς κοινότητος ἔχομεν τόσας ἀντιφατικὰς πληροφορίας, διστις περὶ τῶν Ιησουΐτων οὐδεὶς ἀλλος θρησκευτικὸς σύνδεσμος εὗρε θερμοτέρους ὑπερασπιστὰς, καὶ σφρόδροτέρους ἀντιπάλους, οὐς ὃν ἐγράψαν πλεῖστα καὶ ὑπὲρ καὶ κατά.

Τὸ τάγμα τῶν Ιησουΐτων, τὸ καὶ ἀδελφότης Ιησοῦ, ὑπὸ δὲ τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ Λεοντίταις καλούμενον, ἐσυστήθη κατὰ πρῶτον διὰ Ἰγνατίου Λούστα, γεννηθέντος τὸ 1491 ἐξ ἐπισήμου τινὸς οἰκογενείας ἐν τῇ Γουίπουσκῃ, ἐπαργίᾳ τῆς Βισκαιάς· διστις, ἐκδοτος παιδιόθεν εἰς τὰς εὐθυμίας τοῦ κόσμου, ἥτου εἰς τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς Μαδρίτης θαλαμηπόλων φερόμενάνδρου τοῦ Καθολικοῦ, μεθ' οὐ καὶ τινὰς ἐκστρατείας ἐκαμεῖ καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων πολιορκίαν τῆς Παμπλούνης, κατὰ τὸ ἔτος 1521. Βαρέως πληγωθεὶς τὸν πόδα ἥπαγκάσθη διὰ πολὺν χρόνον νὰ ἀποσυρθῇ εἰς τὴν πατρικὴν του οἰκίαν, καθ' ὃ διαστηματικά ἐνησυχολεῖτο εἰς ἀνάγνωσιν συναξαρίων καὶ ἄλλων βιβλίων ἐκκλησιαστικῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάρριψιν του ὁ Ισπανὸς ἥρως, κατεγόμενος οὐδὲν ἥττου ὑπὸ ζωηρᾶς φαντασίας, ἢ ὑπὸ ἀμετατρέπτου θελήσεως, ἀπεφίσισε νὰ ἀφιερωθῇ δῆλως εἰς ἐν τῶν πνευματικῶν ἱπποτικῶν ταγμάτων, καὶ εἰσελθὼν εἰς μοναστήριόν τι ἐν τῇ πόλει Μινορίσσα ἔζησκε τὰς αὐτηροτάτας σωματικὰς κολάσεις προτρέπων καὶ ἀλλους εἰς τοῦτο, καὶ συνθεὶς τάτε πρῶτον τὰ Πρεμπτικά αὐτοῦ Γυμνάσματα, τὰ κατὰ τὸ 1548 ἐν Ρώμῃ ἐκδοθέντα. Μετὰ ταῦτα ἀπεδημητεῖν εἰς Ιερουσαλήμ μὲ σκοπὸν νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς Μωαμεθανούς· ἀλλ' ἐμποδίσθη ὑπὸ τοῦ ἐν Πελαιστίνῃ ὑγουμένου τῶν Φραγκισκανῶν, καθότι ὁ Ιγνάτιος, μὴ ἔγων τὰς πόδας τοῦτο ἀπκιτουμένας θεολογικὰς γνώσεις, ἕδυνατο μὲ τὸν ἀπότομον εὗτοῦ τρόπον νὰ ἐρεθίσῃ τοὺς Μωαμεθανούς νὰ βλάψωσι τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ γριοτιανούς. Μολοντοῦτο δὲν παρηγόντερον δὲ εἰς τάφους, εἰς τινὰς τῶν ὄποιων,

πίστιν ἀλλὰ συναισθανόμενος ὅτι ἐστερεῖτο τῶν εἰς στόλους του εἰς διάς τὰς γώρας. Τὸ σύνθημάτων ἄποκτα ἱεραπόστολον ἀναγκαίων γνώσεων τῶν θεολογικῶν ἐπιστημῶν, καίτοι τριάκοντα τριῶν ἑτῶν, καὶ τὰς σχολείου μαθήματα λίαν ἀμελῶς ἀκούσας, δὲν ἔθεωρτες διεινόν νὰ τὰ ἐπαναλάβῃ ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἀκολούθως νὰ σπουδάσῃ μετὰ πολλοῦ ζῆται εἰς τινα Πανεπιστήμια τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἔξακολουθῶν ἐν τῷ μεταξὺ τὸν ἀσκητικὸν αὐτοῦ βίον, καὶ δεικνύων τὴν πρόση τὸν πληττὸν ἀγέπην μὲν σηματικὰς θυσίας. Ἀλλὰ δι' αὐτῶν τούτων τῶν ἴδιατροπιῶν, καὶ τοῦ ἀλλοκότου βίου αὐτοῦ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ τὸν ὑπονοήσουν ὡς ἀνήκοντα εἰς φανατικὴν τινα αἵρεσιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη ἐνώπιον τῆς ιερᾶς Ἑβραϊσσεως, ἀμέσως διώρως ἀπελύθη ὡς ἀθώως. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1528 εἰσῆλθεν εἰς τὸ περίφημον Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων διὰ νὰ τελειοποιήσῃ τὰς φιλοσοφικὰς καὶ θεολογικὰς γνώσεις του, ἔξακολουθῶν καὶ ἐκεῖ τὸν ἀπαραδειγμάτιστον δίαιτάν του, καὶ τὸ δημοσίως κηρύγγιον, τὸ ὅποιον νέχες δυτικεσσείς ἐπροξένησεν εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ὅλιγοι ὕστερον προσετέθησαν εἰς αὐτὸν οἱ δυρόφρονες φίλοι του, οἱ Ἰσπανοὶ Φραγγίσκος, Ξέδερος, Ιάκωβος Λαζέζος, Νικόλαος Βοβαδίλλας, καὶ Ἀλφόνσος Σελμερών, ὁ Σαβούαρδος Πέτρος Φέντριος (Pierre le Fèvre), καὶ ὁ Πορτογάλλος Ροδρίγουέζος. Οὗτοι συστήσαντες ἐταρέσαν, ὕμοσαν νὰ ὑποφέρωσιν ἑκούσιον πενίαν, νὰ ἐπιστρέψουσι τοὺς ἀπίστους εἰς τὸν χριστιανισμόν, καὶ νὰ ταξιδεύσωσιν εἰς Ιερουσαλήμ. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο μὴ δυνηθέντες νὰ κατορθώσωσι ἔνεκα τοῦ Τουρκικοῦ πολέμου, ἔμειναν καθ' ὅδον ἐν Βενετίᾳ (1537), καὶ ἐμαθήτευσαν ἐκεῖ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Καρδιναλίου Καράφφα νεωστὶ συστήνειν τάγμα τῶν Θεοτίγων, καὶ κατὰ τοῦτο τὸ πρωτότυπον ἐσχημάτισαν καὶ αὐτοὶ τὸν ἀβελρόθητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅτε δὲ ὁ Ἰγνάτιος μετὰ τινῶν φίλων του ἐλθεῖν εἰς τὴν Ρώμην, ἐδίδασκεν ἐνταῦθα καὶ ἐκήρυττε, προστενανεῖν εἰς τὸν Πάπαν Παύλον Γ'. τοὺς δὲ οὓς τοῦ νέου τάγματος πρὸς ἐπικύρωσιν, προσθεῖει τὰς προῦπαρχούσας τρεῖς ὑποσχέσεις καὶ τετάρτην, περὶ ἀπολύτου ὑπακοῆς εἰς τὰς τοῦ Πάπα διεταγάς! Ἔκαστον μέλος τοῦ νέου τάγματος ὅφειλε νὰ πράξῃ πᾶν διετάττεν διά τὸν Πάπα, καὶ νὰ ὑπάγῃ πανταχοῦ δικοῦ ἀθελεῖν ἀποσταλῆ παρ' αὐτοῦ, πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν ἔθνηκῶν καὶ τῶν αἱρετικῶν, ἀνευ ἀμοιβῆς, ἀνευ συνθήκης, ἀνευ ἀναβολῆς. Ὁ Πάπας μετὰ ὠριμού σκέψην εἶχεν ὑποφέρει μεγάλας ζημίας ἔνεκα τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Προτασταντισμοῦ εἰς Γερμανίαν καὶ εἰς τὰς Βορείους χώρας τῆς Εὐρώπης, τίποτε δὲν ἤδυνατο νὰ ἥνει συμφερότερον, παρὰ νὰ ἐπικυρώσῃ τοιούτον τε τάγματα καὶ νὰ τὸ ὑποστηρίξῃ δραστηρίως, ἐξόδωκε τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1540 τὴν ἐπικυρωτικὴν Βιβλίαν, δι' ἣς ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς νέας κοινότητος κατὰ πρῶτον προσδιωρίζετο εἰς ἑξήκοντα· ἀλλ' ἀμέσως μετ' ὅλιγα ἐτη ἀργήσεις τὸν περιορισμὸν τοῦτον. Ὁ Ἰγνάτιος Δούβλας, ἐκλεχθεὶς ἀρχηγὸς τοῦ περιορισμοῦ καὶ ἔντεῦθεν νὰ ἀποστείλῃ τοὺς ἱεραπό-

το. Πάγτα εἰς μεγαλητέραν δόξαν τοῦ Θεοῦ. (Ο. A. M. D. G.). Τὸ δὲ τάγμα δὲν εἶχεν ἴδιατερον στολὴν καθότι οὔτε εἶχε τὴν αξιωσιν νὰ γίνη μοναχικόν τε τάγμα, τουτέστι νὰ ἀποσύρεται εἰς μοναχεῖται καὶ ἔνδον τῶν τειχῶν τοῦ μοναστηρίου, ἀλλ' ἐμελλεις κυρίως νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν κοινωνίαν, εἰς τὸ λαόν, εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ἐνεργήσῃ ἐπὶ τῶν τόπων διὰ τοὺς παραδείγματος, διὰ τῶν ἐπὶ ἀμβωνος διδαχῶν, διὰ τῶν παρανέστων ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ἔδρας, διὰ τῆς ἐν τοῖς Σχολείοις καὶ Πανεπιστημίοις διδασκαλίες κτλ.

Πάγτοτε ἀποθέποντες πρὸς ὑψηλοτάτους σκοπούς, τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν, ἀποτελοῦσαν κατ' ἵργας μέρος τῶν καθηκόντων τοῦ τάγματος, παραγόρησαν μετ' ὅλιγον εἰς ἄλλας θρησκευτικὰς κοινότητας ἀφιερωμένας ἀποκλειστικῶς εἰς τοῦτο τὸ φελανθρωπικὸν ἔργον. Καὶ τῷρντι ἂμπε ἐφάνησαν τὰ θαυματάτα ἀποτελέσματα τῆς δραστηριότητος τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουΐτων, οἱ Πάπαι ἀπένειμαν πρὸς αὐτοὺς προνόμια διοικητικά, οἷον τὰ προνόμια τῶν Προστατούντων Μοναχῶν καὶ τῶν ἐφημερίων, προσέστι νὰ ἥναι ἐλεύθεροι ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῶν ἐπισκόπων καὶ ἀπὸ παντὸς δασμοῦ, νὰ ἐκτελοῦν πνευματικὰς ὑπηρεσίας καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐπαρχίες, καθ' ὃν εἶχον ἐκδοθῆ ἀφορισμοί, νὰ ἀπονέμουν Ἀκαδημαϊκὰς τιμὰς, ὡς τὰ Πανεπιστήμια, νὰ ἔξακονταν τὴν βιβλιοκρισίαν κτλ. Ὁ Ἰγνάτιος Δούβλας δέκα πέντε ἔτη προεδρεύσας τοῦ τάγματος καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ (τὴν 31 Ιουλίου 1556) ἀναγορευθεὶς "Διγιος ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου ΙΙΕ', ἔτι ζῶν εἰγενίδει τὴν διὰ τῶν δραστηριωτάτων Ιεραποστόλων αὐτοῦ διάδοσιν τοῦ τάγματος καὶ εἰς τὰς ἀπωτάτας χώρας τῆς γῆς. Οἱ Ἰησουΐται κατὰ πρῶτον εὗρον ὑπόδοχὴν εἰς τὴν Πορτογαλίαν, τὰς ὅποιας ἡ Κυβέρνησις παραγόρησεν εἰς αὐτοὺς τὸ ἐν Κοιμήρᾳ Πανεπιστήμιον ὁ δὲ Φραγγίσκος Ξέδερος ἐξηκολούθει τὰς εἰς τὰς Δυνατολικὰς Ἰνδίας ιεραποστολικὰς του περιοδείας, καθιδρύσας καὶ σύλλογον εἰς τὴν πόλιν Γόρην. Μέχρι τῶν Ἰαπωνίων νήσων εἶχε διαδοθῆ ὁ χριστιανισμὸς, συγχρόνως δὲ διεπάργεται οἱ Ἰησουΐται εἰς τὴν Βρασιλίαν, εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, ὥστε ἡτο ἀξιοσημείωτόν τι θέσμα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, καὶ εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου, νὰ ἔδη τις τὰ μεγάλα ἀποτελέσματα τῆς Ἰησουΐτικῆς δραστηριότητος. Ἔνα Ισπανίας ἀμέσως ἀπέκτησαν οἱ Ἰησουΐται σταθεράν διαμονήν· διγιος διώρως καὶ ἐν Γαλλίᾳ κατ' ἀρχὰς, διοικητικάς καὶ τὸ Πανεπιστήμιον, ὡς καὶ τὸ λοιπόσιον τῶν Παρισίων ἀντέπραττον κατ' αὐτούς. Τούναντίον στερεωθέντες εἰς τὰς Κάτω Χώρας, καὶ εἰς τὴν Καθολικὴν Γερμανίαν, διεπάργεται καὶ μέχρι τοῦ κάτω Ρήνου καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν Βαυαρίαν καὶ Αὐστρίαν· ὥστε δὲ ἀπέθανεν ὁ Ἰγνάτιος τὸ τάγμα συνίστατο ἀπὸ δώδεκα ἀπαρχίας, ἐννέα μὲν εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ τρεῖς εἰς τὰ ἀλλα μέρη τοῦ κόσμου, καὶ περιεῖχε μέλη πλείστα τῶν χιλίων.

Τῇ Ρώμῃ, καὶ ἐντεῦθεν νὰ ἀποστείλῃ τοὺς ἱεραπό-

έλαβε τὸ τάγμα κυρίως ἐπὶ τοῦ πρώτου διαδόχου τοῦ Ἰγνατίου, τοῦ Ἰσπανοῦ Ἰακώβου Λαΐνεζού, ἀνδρὸς πλευτικένου μὲν μεγάλην πείραν τοῦ κόσμου, καὶ μὲν ἔβγυνε, ἀρετάς. Ἐν διαστήματι τῆς ἑννεαετοῦς ἀγηγιας αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1556—1565, ἐξηπλοῦτο ὅλον τὸ τάγμα εἰς τὰς Κάτω Χώρας καὶ εἰς τὸ Γερμανικὸν Κράτος, εἰσγωρῆσαν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ βασιλικῆς ἀδείας μ. ὅλην τὴν ἀνθίστασιν ἐκ διαφόρων μερῶν. Ὁ Λαΐνεζος ἔδωκεν ἴδιως εἰς τὸ τάγμα τὸ πολίτευμα αὐτοῦ, πολίτευμα ὅλως μοναρχικόν. Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀρχηγοῦ, ἐδρεύοντος πάντοτε εἰς τὴν Ρώμην, καὶ οὐδένας ἀναγνωρίζοντος κυρίαρχον ἔκτος τοῦ Πάπα, συνεκεντροῦτο ἀπασαὶ ἐπὶ τοῦ τάγματος ἔξουσία. Ἀμέσως μετὰ τὸν Ἀρχηγὸν ἦσαν οἱ προϊστάμενοι τῶν κατὰ μέρος ἐπαρχιῶν, οἱ ἐπαρχιακοί, ἔχοντες καὶ αὐτοὶ ἀπόλυτον ἔξουσίαν εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, ὅπως ὁ ἀρχηγὸς ἐπὶ αὐτῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ὅλου τάγματος τῶν Ἰησουΐτων. Εἰς τὴν ἐπαρχικὴν ταύτην πειθαρχίαν εἴποντο μετὰ τοὺς ἐπαρχιακούς οἱ προέδροι τῶν καταστημάτων, ἔνθα ἐδιδόντες τὴν ὄμολογίαν τοῦ τάγματος οἱ διευθυνταὶ τῶν συλλόγων, καὶ οἱ προεστῶτες τῶν καθηδρῶν. Ἄν καὶ ὅλη ἡ ἔξουσία, καὶ ἡ τελευταῖα ἀπόφασις εἰς ὅλας τὰς ὑποθέσεις τοῦ τάγματος ἀνέκειτο εἰς τὸν Ἀρχηγὸν, καὶ ἐν ὅρῳ ζωῆς ἀπενέμετο ἡ θέσις αὐτὴ, ἐνῷ ὅλα τὰ λοιπὰ ἀξιώματα καὶ αἱ θέσεις κατὰ πᾶν τρίτον ἔτος ἐκ νέου ἀντικαθίσταντο. καὶ ὅμως ἀνάξιον τινα Ἀρχηγὸν ἤδυναντο νὰ πάσσωνται τῆς ἀρχῆς, καὶ νὰ ζητῶσι παράπετον λόγον τῶν πράξεών του μολονότι κακὸν τοιοῦτον παράδειγμα δὲν μᾶς ἀναρέσει ἡ ιστορία. Ως σύμβουλοι καὶ συνεπιθεωρηταὶ τρόπον τινα προσετίθεντο εἰς τὸν Ἀρχηγὸν καὶ τινες συμπράκτορες, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἐπαρχιακούς καὶ εἰς τοὺς προέδρους, δύντες συνήθως ἐπτά. Ἡ δὲ θεμελιώδης ἰδέα ἐφ' ἣς ἐστηκέτεο ὁ διαργανισμὸς τοῦ τάγματος ἥτον τὸ νὰ ὑψώσουν τὸν ἀνθρωπὸν, ἀπὸ τῶν περιωρισμένων σχέσεων τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας, εἰς ἀνώτερὸν τινα βαθύδυν πνευματικής καὶ χριστιανικῆς καθημοπολιτείας. Οστις ἀπαξὲ καταγράφεται εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰησουΐτων λογιζέται νεκρός ὡς πρὸς τὴν οἰκογένειαν, τὴν πατρίδα, καὶ τὸ ἔθνος αὐτοῦ, καὶ πρὸς πᾶν εἴτε ἔχει πολύτιμον· ἀνήκει ὅλως καὶ μόνον εἰς τὸ τάγμα, εἰς δὲ πρέπει νὰ ἀφιερώσῃ ὅλας του τὰς δυνάμεις καὶ τὰς κλίσεις. Ἐκτοτε ἀντὶ τοῦ σωματικοῦ πατρὸς παρουσιάζεται εἰς αὐτὸν ὁ γενέτης τοῦ ὑψηλοτέρου πνευματικοῦ βίου, ἀντὶ δὲ τοῦ ἔθνους, ἡ χριστιανικὴ καθημοπολιτεία. Μετὰ τὴν τυπικὴν ἐκπαίδευσιν, διαρκοῦσαν ἐτὴ τινά, τελευταῖον γίνεται παραδεκτὸς ὡς μέλος εἰς μίαν ἐκ τῶν διαφόρων τάξεων τοῦ τάγματος. Άι τάξεις δὲ αὗται εἰναι 1) ἡ τῶν κυρίων Ἰησουΐτων, ὁρκίζομένων καὶ εἰς τὰς τέσσαρας ὑποσχέσεις τοῦ τάγματος, ἀφ' ὧν μόνον δύνανται νὰ κατέχωνται καὶ αἱ ἀνώτεραι θέσεις τοῦ τάγματος, καὶ τῶν ὅποιων ὁ ἀριθμὸς πάντοτε εἶναι πολλὰ μικρὰς ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ τάγματος, μόλις τὸ 25ον. ἢ τὸ 50ον. μέρος τῆς ὅλης κοινότητος. 2) ἡ τάξις τῶν τάγματος ὁ Νεαπολίτης Κλαύδιος Ἀκουαρίνας προ-

συμβούθων διαιρουμένων εἰς πνευματικούς, ὁρκίζομένους ἐπίσης καὶ εἰς τὰς τέσσαρας ὑποσχέσεις, καὶ ὁμοτίμους μὲ τοὺς τῆς ἀγ. τάξεως, καὶ εἰς κομικούς, ὄνομαζομένους καὶ συμπλικωμένους, ἢ ἀδιαφόρους. 3) ἡ τάξις τῶν σχολαστικῶν, ἐπαγγελλουμένων τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας· καὶ 4) ἡ τῶν δοκίμων. Κατὰ τὰς διαφόρους τάξεις κατοικοῦσι καὶ εἰς ἴδιαιτερα καταστήματα, κυρινώμενοι ἀπὸ τοὺς προέδρους καὶ ἀνωτέρους αὐτῶν. Δύο ἔτη πρέπει νὰ διαμένωσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν δοκίμων, ἐννέα δὲ ἔτη ἀπαιτοῦνται συνήθως εἰς τὰς ἀκαδημαϊκὰς σπουδὰς, καὶ ἐν ἔτος ἀκόμη πρὸς δοκιμὴν πρὶν ἡ ὁρκισθῶσι τὰς κυρίας ὑποσχέσεις, ὥστε δώδεκα περίπου ἔτη ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ γίνη τὶς παραδεκτὸς εἰς τὴν τάξιν τῶν κυρίων Ἰησουΐτων. Οὗτοι, οἱ κυρίως Ἰησουΐται λεγόμενοι, ζοῦν εἰς τὰς οἰκίας των ἀπὸ ἐλεγμοσύνας. Εἰς δὲ τοὺς συμβούθους καὶ τοὺς σχολαστικούς εἶναι συγγωρημένον νὰ ἔχωσι δημοσίες προσόδους, ἀλλὰ ἡ διαγείρησις αὐτῶν ἀνήκει μόνον εἰς τοὺς κυρίων Ἰησουΐτας, οἱ δοποῖοι δύνανται νὰ βοηθῶνται καὶ ἀπὸ κοινωνικοὺς συμβούθους τοὺς ἀδιαφόρους λεγόμενους. Ἀλλὰ τότε δρεῖλουν αὐτοὶ δοκίμων τῶν τὴν ἐνέργειαν γιὰ ἀφιερώσωσιν εἰς τὸ τάγμα, καὶ οὐδὲν ἀλλοὶ ἔργοι νὰ ἔπαιγγέλλωνται. Οἱ νόμοι τῶν Ἰησουΐτων ἀποδεικνύουσι μεθ' ὅποιας περινοίας καὶ σοφίας ἐκυρωνᾶτο καὶ συνέχετο ἡ πνευματικὴ αἵτη κοινότης, καὶ ἡ ἀρχικὴ νομοθεσία ἐμφαίνει προδῆλως ἀξιόλογα προτερήματα, ὅλως ἀντίθετα εἰς τὰς μεταγενεστέρας τροποποιήσεις καὶ παρεκτροπάς, αἱ διοποίαι βαθμηδόν παρεισέφρησαν πρὸς μεγίστην βλάβην τοῦ τάγματος. Κατ' ἀρχὰς δρεῖλον ὁ γνήσιος ἀνθρώποι περιωρισμένον νοὸς, ἀνάπτυροι, ἀσθενεῖς, μοχθηροί, καὶ δεισιδαίμονες νὰ ἀποβάλλωνται τοῦ τάγματος, μόνον σοφοί, δραστήριοι καὶ αὐστηρᾶς ἡθικῆς ἀνδρες ἤδυναντο μετὰ ἐπανειλημμένας δοκιμὰς νὰ γίνωνται παραδεκτοί εἰς τὴν κλάσιν τῶν κυρίων Ἰησουΐτων. Εἰς οὐδένα ἐπετρέπετο νὰ ἔγη ἀξιώματα καὶ θέσεις ἐκτὸς τοῦ τάγματος· κανεὶς τῶν Ἰησουΐτων δὲν εἶχε τὴν ἀδειαν νὰ ζῇ εἰς τὰς βασιλικὰς αὐλὰς, κανεὶς δὲν ἤδυναντο νὰ ἔξασκῃ ἀποιανθήποτε βιομηχανίαν, ἡ γεωργίαν, ἡ ἐμπόριον, ἡ ἀλλως πολιτικὸν τι ἐπιτήδευμα. Κατὰ τὴν δεκάτην ὁ γένος ὅμως ἐκαποντατηρίδα πολλαὶ τῶν διατάξεων τούτων είχον παραμεληθῆ ὡς μένει μεγάλης βλάβης τοῦ τάγματος.

Ο τρίτος Ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουΐτων, ὁ Φραγγίσκος Βοργίας, ἐκ τῆς Βελεγκίας τῆς Ἰσπανίας (ἀπὸ τοῦ ἔτους 1565—1572) ἐπεχείρησε τὴν ἐπὶ τοῦ Δαρείου χαλαρωθεῖσαν αὐστηρότητα νὰ ἀποκαταστήσῃ πάλιν, δημοσίες δένδρες ἤδυναντο νὰ ἐπιστημένων παρημέλουν τὴν δερατείαν τῶν θρησκευτικῶν· καὶ ἀπηγόρευσε τὸ νὰ προχειρίζωνται ἐπίσκοποι ἐκ τῶν Ἰησουΐτων. — Μετὰ τὸν Ἐθεργάρδον Μερκουριανὸν (ἀπὸ τοῦ 1573—1586) τὸν ἐκ Λουξεμβούργου ἔξελέχθη ἀρχηγὸς τοῦ 50ον. μέρος τῆς ὅλης κοινότητος· 2) ἡ τάξις τῶν τάγματος ὁ Νεαπολίτης Κλαύδιος Ἀκουαρίνας προ-

ενδρεῦσας; 35 σχεδὸν ἔτη. γις τοῦτον τὸν περίφραγμον αρχῆγὸν χρωστεῖται ὁ ἴδιοτερος ὄργανοισμὸς τῶν σχολείων τῶν Ἰησουΐτῶν, καὶ ἡ ἐποχὴ τοῦ Ἀκουαδίζου ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἰησουΐτῶν εἰναι μία τῶν ἀξιολογωτέρων αὐτῆς ἐποχῶν. Ἐνταῦθε μόνον ὅλιγα τινὰ τὰ οὐσιώδεστάρα πέλομεν σημειώσει διὰ βραχέων. Ἐπ' αὐτοῦ ἐσχηματίσθησαν παρὰ τοῖς Ἰησουΐταις πολυάριθμα τάγματα λερκοστόλων πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ, καὶ διεσπάρησαν εἰς τὰς Βορείους ἐπικρατείας τῆς Εὐρώπης, εἰς τὴν Πολωνίαν, Λιθβανίαν καὶ Τρανσυλβανίαν, δικούς ἡ ἐκκλησιαστικὴ μεταρρύθμισις εἶχε καταθλῖψιν δλῶς τὸν Καθολικισμὸν. Ταυτογράφως ὁ Ἰησουΐτης Ποστιθῆνος ἐλθὼς εἰς Σουηδίαν καὶ προστατευόμενος ὑπὸ Καθολικῆς Κυβερνήσεως, ἀνεδέχθη τὴν ἐντελεῖην προτεσταντικὴν χώραν νὰ ἐπαναγάγῃ εἰς τὸν Καθολικισμὸν. Ἐπὶ τούτῳ καθιδρύθη ἐν Στοκχόλμῃ Πανεπιστήμιον, ἐν ὧ διελλόγησεν τὸν Ἰησουΐτην καθηγηταῖς. Ἀλλ' εἰς τὸν μεταπολίτευσιν τοῦ 1607 ἔτους ὅχι μόνον οἱ Ἰησουΐται, ἀλλ' ἐν γένει οἱ Καθολικοὶ ἐξωρίσθησαν ἐκ τῆς Σουηδίας· ὅλιγα δὲ ἔτη πρότερον ἡ βρετανίσσα 'Ελισάβετ εἶχεν ἐξορίσει (τὸ 1602) διὰ βασιλικῆς διαταγῆς ἀπὸ τῆς Αγγλίας τὸ τάγμα τῶν Ἰησουΐτῶν. Επισημανθεὶς καὶ ὁ τῆς Τρανσούλεανίας ἡγεμὼν Χριστόφορος Βαθυρῆς, καὶ τοις φίλοις τῶν Ἰησουΐτῶν, ἀναγκασθεὶς ἀπὸ τοὺς βουλευτὰς εὑχεν ἀπαγορεύσεις εἰς αὐτοὺς (τὸ ἔτος 1588) τὴν ἐντῇ χώρα αὐτοῦ διεμονήν. Ἰδίως δὲ δοστυγής ἦτον ἡ κατίστασις τῶν Ἰησουΐτῶν ἐν τῇ Ρωμαϊᾳ, ὅτε ὁ ΨευδοΙημάτριος, ὁ προσπαθήτας νὰ εἰτάξῃ τὴν Καθολικὴν θρησκείαν παρὰ τοὺς Ρέστοις, ἔγεινεν ἐκ πτωτοὺς τοῦ θρόνου, καὶ οἱ Ἰησουΐται, ὡς καὶ οἱ Πολωνοί, ἐδιώθησαν ἀρ' ὅλων τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος. Ἀλλ' ὅχι μόνον αἱ Προτεσταντικαὶ καὶ αἱ Ορθόδοξοι Κυβερνήσεις δὲν τίνειχοντο τοὺς Ἰησουΐτας ἐνεκατῆς προπηλατομαγίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς Καθολικὰς ἐπικρατείας ἀπέκτεινεν ἥδη ἐχθρούς καὶ ἡγιεῖσαν νὰ κατεδίωκωνται. Μάλιστα δὲ ἔγινεν μισητοὶ ἐν τῇ Γαλλίᾳ διονυσίους κατηγοροῦντο πικρῶς διά τὰς ἐπικινδύνους διδασκαλίας αὐτῶν, ιδίως δὲ ὡς εὐνοϊκὴν διάθεσιν τρέφοντες πρὸς τὰς κατὰ τὸν βασιλέαν συνωμοσίας. Όσα κακουργήματα ἐπράττον οἱ μαθηταὶ τῶν Ἰησουΐτῶν, ἢ οἱ κατὰ μέρος Ἰησουΐται ἀναφέροντα εἰς ὄνειδος διοκλήρου τοῦ τάγματος. Τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὸ Κοινοδούλιον τῶν Παρισίων ἐξείσασν τὴν ἐξορίαν τῶν Ἰησουΐτῶν καὶ ὁ 'Κόρηκος Δ'. ἐξέλικε τὸ ἔτος 1595 περὶ τούτου διαταγὴν, τὴν διοίκην μόλις μετὰ ἐνιέρη ἔτη κατὰ παράκλησιν τοῦ Πάπα αἰνεκατέστησεν εὐνοϊκωτέρως διαταγὴν, μ' ὅλην τὴν ἀνθίστασιν τοῦ Ιακωβινοῦ Κοινοδούλιου. Ἐν δὲ τῇ Βενετίᾳ ἐπειδὴ εἰς τὰς μεταπολεμικὰς δημοκρατίας διενέζεις τοῦ Πάπα Παύλου Ε'. οἱ Ἰησουΐται, κατὰ τοὺς δρους τοῦ τάγματος αὐτῶν, εἰς τὰς Παπικὰς διαταγὰς ὑπήκουουν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν Κυβερνησίαν, ἀπεβλήθησαν ἀπὸ τῶν δρίσων τῆς δημοκρατικῆς ἐπικρατείας, καὶ ἡγίσειν ἐκατονταετηρίδα ἔμειναν ἐξόριστοι αὐτῆς, μέχρις οὗ ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος Ζ'. κατώρθωσε νὰ τοῖς δοθῇ μολόγησις. Ἀλλὰ καὶ αἱ περὶ τῆς φιλοσοφείης ἀ-

ἡ ἀδειαν νὰ ἐπιστρέψουσιν εἰς αὐτὴν. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀκουαδίζου πίπτει ὥσπειτος ἡ ἐν Ἰαπωνίᾳ δραστηριοτάτη ἐνέργεια τῶν Ἰησουΐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ καταδιωγμοῦ τῶν ἐκεῖσες Χριστιανῶν. Εν τούτοις μὲν δὲ τοὺς ἀλλεπαλληλους καταδιωγμοὺς θαυμασίαν αἴξησιν ἐλαβε τὸ τάγμα, ὥστε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς 17ης ἐκατονταετηρίδος οὐρθίμει ὑπὲρ τὰς 30 ἐπαργίας, καὶ περὶ τοὺς 300 Συλλόγους, καὶ μέλη περὶ τὰς 14 000. Τὰς δὲ κατὰ τούτον τὸν χρονὸν καὶ ἀκολούθους πράξεις αὐτῶν εἰς τὰς ιεραποτολικὰς αὐτῶν ὄδοικορίας εἰς Ἀβησσινίαν, Ἀφρικήν, Λαϊκήν, Αμερικήν, Βραζιλίαν, Κίναν, καὶ Ιαπωνίαν παραλείπομεν ἐνταῦθα νὰ ἀναφέρωμεν.

Μετὰ τὸν Ἀκουαδίζαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς 17 καὶ τῆς 18 ἐκατονταετηρίδος προεγειρίσθησαν ἀλληλοδιαδόγως πολλοὶ ἀρχηγοὶ ὅλιγωντερου λόγου ἀξιῶν μέχρι τοῦ 1773 ἔτους, ὅτε κατηργήθη τὸ τάγμα, ἐπαριθμούν μένη περὶ τὰς 23000, μεταξὺ τῶν διποίων περὶ τὰς 12000 ιερεῖς, διεσπαρμένα εἰς 39 ἐπαργίας, εἰς 24 καταστήματα ὁμολογητῶν (professhausern) εἰς 669 Συλλόγους, εἰς 61 καταστήματα δοκιμῶν, εἰς 176 Συμινάρια, 335 ἐδρας καὶ εἰς 273 αποστολάς, ἐνώ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς 18 ἐκατονταετηρίδος, εἰχε 35 ἐπαργίας, 33 καταστήματα ὁμολογητῶν, περὶ τοὺς 600 Συλλόγους, 100 συμινάρια, 160 ἐδρας, καὶ ὑπὲρ τὰς 100 ἀποστολάς, μέλη δὲ περὶ τὰς 18000. Ἀλλὰ πρὶν νὰ διελατωμένη περὶ τῆς καταργήσεως καὶ ἀποκαταστάσεως αὐτῶν, ὅλιγα τινὰ μελλομένη νὰ εἰπωμεν περὶ τῶν Ἀξιωμάτων αὐτῶν.

* * * Αν καὶ οἱ Ἰησουΐται ἐν γένει ἦταν θερμοὶ ὑπερσπισταὶ καὶ ὑπαδοὶ τῆς Καθολικῆς θρησκείας, καὶ πάντοτε ἐκκριτικοὶ ὅτι δισα κατακρίνει καὶ ἀπορρίπτει ὁ Πάπας, τὰ ἀποδοκιμάζουν καὶ αὐτοὶ, μολατάντας καὶ τὸ σῶμα ὅλον, καὶ τὰ καθ' ἐκκατα μέλη τοῦ τάγματος ἀποφύγοντα διὰ ὅλιγας δογματικὰς προγάτες, αἱ ὑποῖκι δὲν ἦσαν ἐτε διακεκριμέναι ὡς ἐιδες θεολογικαι, ἢ τὰ κοινῶς παραδεδεγμένα δόγματα ἐθιστόρουν ὑπὸ διεφορετικὴν ἐποψίν. ἰδιαιτέραν τινὰ ἔννοιαν ἀποδίδοντες εἰς αὐτά. Ἀλλ' αὐτὸν εἰς τὴν Δογματικὴν Θεολογιαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μετὰ ταύτης στανόν τονδέμενην 'Πολιτὴν ἐπιστήμην ἐξέδερον ἀξιώματα, τὰ ὑποῖκι διήγειρον μεγάλα προσκομιμάτα. Ως πρὸς τὰς δογματικὰς ἐριδας αὐτῶν περὶ Χάριτος, καὶ τῆς ἐκ τῆς Χάριτος βιοθείας, περὶ τῆς ἐλευθέρεας βουλήσεως κτλ. παραλείπομεν ἐνταῦθα νὰ ἀναφέρωμεν. Ιδίως δὲ αἱ δομινικανοὶ, οἱ κυριατοὶ διντίπαλοι τῶν Ἰησουΐτῶν, ἐπολέμουν αὐτοὺς, ὅτι ἐπιστρέφοντες τοὺς ἐθνικοὺς εἰς τὴν θεογνωσίαν ἐσυμμορφοῦντες ὑπὲρ τὸ δέον μὲ τὰ ἥθη, ἔθιμα, καὶ τὴν γλωσσαν αὐτῶν, ὥστε ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐξιστερικῶς ἐθνικὴν σχεδὸν μορφὴν ἐλάμβανεν, διεν ὁ Πάπας Κλήμης ΙΑ'. ἐξέδωκεν ἰδιαιτέραν βούλλαν κατὰ τῆς τοικύτης πρὸς τὰ ἔθνικά ἔθιμα συμμορφώσεως τῶν Ἰησουΐτῶν. Επίσης ἀπογορεύθη ἀπὸ τὴν Ρωμαικὴν καθεδράν ἢ ὑπὸ τῶν Ἰησουΐτῶν εἰσαγγεῖος ἔγγραφος, εἰτε διὰ τρίτου προσώπου γνωμένη εἰσεν Πάπας Ἀλέξανδρος Ζ'. κατώρθωσε νὰ τοῖς δοθῇ μολόγησις. Ἀλλὰ καὶ αἱ περὶ τῆς φιλοσοφείης ἀ-

μαρτίας (*) διδασκαλίαι αύτῶν, διεκρινομένης ἀπό τὰς θεολογικάς εἴτε ἀληθεῖς ἀμαρτίας καθὸ συνοδευομένας ταύτας μὲν τὴν συνειδήσειν τῆς παραβάσεως τῶν θείων καὶ ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων, διῆγειραν μεγάλα σκύνδαλα. Κυρίους δὲ κατηγοροῦντο οἱ Ἰησουΐται ὡς εὑ·σοῦντας γχληράν τινα θίκην, καὶ ιδίως διὰ τοῦ ἀξιώματος; εἰς δὲ ὁ σκοπός δικαιούει τὰ μέσα της καταστρέφοντες πάσαν θίκην. Εἶναι ἀληθινὸν ὅτι οἱ ἀντίπαλοι τῶν Ἰησουΐτων ὑπέπεισαν καὶ εἰς ὑπερβολάς διὰ νὰ τοὺς κάψωσι μισητοὺς εἰς τὸν λαόν, καὶ διὰ παντοίων μέσων νὰ τοὺς ἀφαίρεσσι τὴν κοινὴν ὑπόληψιν, ἀλλὰ οὐδὲν ἡττον εἰναι ἀνατίρρητον ὅτι μεταξὺ τῶν Ἰησουΐτων εὑρέθησαν πιλότοι ἀποραινόμενοι ἀξιώματα ἐπικίνδυνα καὶ ὀλέθρια εἰς τὴν Ήθικὴν, τὰ οποῖα ἀν καὶ δὲν ἐπραστάτευε τὸ τάγμα ὅλον, μολοντοῦτο δὲν ἐξέρρευσε τὴν δυτικήσιαν καὶ ἀποδοκιμασίαν αὐτοῦ τόσον ισχυρῶς, φέτε νὰ ὀφειρέσῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀντίπαλων αὐτοῦ πᾶν δπλον, δι' αὐτὸν δὲν καθίσταντο νὰ τὸ πρωτοβάθμιον. Τοιοῦτος ἐπικίνδυνος ήθικολόγος ὑπερέξει ὁ Δακμῆς, ὃνειδιζόμενος δτι εἰς τὸ θεολογικὸν σύγγραμμα αὐτοῦ ὑπερασπίζεται εἰς τινας περιπτώσεις τὸν ἐκ προθέσεως φόνον ἀλλὰ πολὺ πρότερον ὁ Αυγουστῖνος Ναζαρέτος εἶχεν ἀποφράνθη ὅμο.όν τι ἀξιώματα ἐπίσης κατηγορεῖται καὶ ὁ Βενοῦς ὅτι ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ ἐπιγράφεται « Summe der Sünden » παρεδέχθη πραγματικῶς γαλαρωτάτην τινα θίκην ὁ δὲ Κασσένδρος, δτι ἐδιδασκει τὴν εἰς τινας περιπτώσεις ἐπικινδυνωτάτην ἀργὴν, δτι ἡ θίκη ἀξία πάσης πράξεως κρέμεται ἀπὸ τὴν προκίρεσιν καὶ τὸ φρόνημα τοῦ πράττοντος, καὶ πολλοὶ ἄλλοι Ἰησουΐται ὄνομαστι ἀναφέρονται ὡς ιδρυται καὶ ὑπερασπισται διχρόων ἐπικινδύνων θίκων ἀργῶν· οἷον δτι δύναται τις νὰ παραδῷ τὸν ὄρκον καὶ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ, ἢν ὄρκιζόμενος εἶχε κατὰ νοῦν τὴν ἐναντίαν περιπτώσειν, εἴτε μὲς ἄλλας λέξεις, ἀν ἐφρόνει ἐσωτερή κῶς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὸ ἐναντίον τοῦ δ.τι ἀμολόγει τὴν ὀμενεν ἔξωτερικῶς διὰ στόματος, δτι εἰς πᾶσαν πράξιν ἔξεταστε κὴ τάσις τῆς προαιρέσεως κτλ. Ἀπὸ δυοῖς δημοσίεις κατηγορούσιας πρέπει νὰ θεωρήσωμεν δλοτελῶς ἀλεύθερον τὸ τάγμα τῶν Ἰησουΐτων· δὲν νομίζομεν ἀληθῆς, πρώτον δτι ὁ Ἰησουΐτης εἶχε καθῆκον νὰ ὑπακούσῃ εἰς ἀποικανδήποτε περίστασιν εἰς τὸν προϊσταμενόν του, ἀν καὶ θενάσιμον ἀμαρτίαν θίξει τὸν δικτύζει· οὗτος ἐν ὄνοματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς ἀπολύτου ὑποταγῆς, καὶ δεύτερον δτι οἱ Ἰησουΐται τὴν δολοφονίαν εἰς τινας περιπτώσεις ἔθεωρουν ὡς συγκεχωρημένην, τὴν δὲ τυραννοκτονίαν καὶ ἐσύστασιν. Ἡ περὶ τυραννοκτονίας διδασκαλίας ἦσθη ἀπὸ τῆς 13 ἑκατονταετηρίδος εἶχε γείνει ἀν-

(*) Η λέξις αυτή είναι πλάσμα της Ἰησούσιτικῆς "Ηθικῆς" ονομασίας διότι όποιον λέξιν ταύτην τοιαύτην τινα, ἀμαρτίαν, ήτις δὲν δύναται να λογισθῇ ὡς ἀμαρτία εἰς τὸν πράξαντα, καθότι δὲν τὴν ἐπράξεν οὐτος μὲ πρόθεσιν νὰ καθυβρίσῃ τὸν Θεόν. Εννοεῖται δι' εἰκόθεν διτὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δύνανται νὰ δικαιολογῶνται οἱκαὶ αἱ ἀμαρτίαι, φρεκὶ μόνον νὰ ἀπολογηθῇ ὁ πράξας διτὶ δὲν τὰς ἐπράξεις μὲ πρόθεσιν γὰς καθυβρίσῃ τὸν Θεόν.

τικείμενον ἔριδος μεταξύ τῶν σοφῶν. Ιδίως δὲ ἐν τῷ Γαλλίᾳ εὑρε καὶ ὑπερασπιστὰς καὶ ἀντιπάλους, μάλιστα ἀροῦ ὁ Ἰωάννης Πάρθος κατά τὰς ἀργάς τῆς 15. ἑκατονταετηρίδος δικαιοσίας ἐξέφρασε τὸν περὶ τούτου γνώμην του. Περὶ δὲ τὰ τέλη τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος καὶ κατά τὰς ἀργάς τῆς 17 ἑκατονταετηρίδος; ἀνεμίχθησαν εἰς τὰς ἔριδας ταῦτας καὶ οἱ Ἰησουῖται, καὶ ἐνῷ ἐκενοὶ εἴς αὐτῶν ὑπερασπίζοντες τὴν περὶ τυραννοκτονίας γνώμην, ἄλλοι πλειοτέροις τὸν ἐπολέμουν σφοδρῶς. Καὶ βεβαίως τὸ ἀντικείμενον τοῦτο οὐδόλως ήθελε βέβαιος τὴν ὑπόληψιν ὄλοκλήρου τοῦ τάγματος, καὶ οὐδὲ αὐτοὶ οἱ σφοδρότατοι ἀντίπαλοι τῶν Ἰησουῖτῶν ήθελον δυνηθῆναι ἔχωσι τοῦτο ὡς ἐπιχείρημα κατ' αὐτῶν, ἐάν ὁ Μαριάννας εἰς τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ *de rege et regis institutione*, Tolet. 1599. δεν ήθελε προγραψῆναι στα περαιτέρω, διέσχιστος ήτις εἰς τινὰς περιπτώσεις εἶναι συγκεχωρημένον εἰς τὸν λίγιότερον νὰ φονεύσῃ ἐναντίον τῆς κυβερνήσεως τῆς πατρίδος του προϊστάμενον Τύραννον. Ἐτειδὸν δὲ κατ' αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς γράνους ἐφάνησαν ὅτι εἰς τὰς συνωμοσίας καὶ πρὸς διολοφονίαν ἀποπειρίας τοῦ Ἰακώβου Κλήμεντος, τοῦ Βαρόνερου, τοῦ Ἰωάννου Χαλέτου ὑπῆρχον ὡς μέλη καὶ Ἰησουῖται, ἐνεκ τῶν καιρικῶν τούτων περιστάσουν ἡ περὶ τυραννοκτονίας διδασκαλία ἔλαβε σημασίαν τίνα. Καὶ τῷριτοι αἱ πρᾶξεις ἐπαίνοντο ὑποστηρίζουσαι τοὺς λόγους; οἶκου συνέρχονται συνωμοσία τις κατά τὴν ζωὴν τοῦ Βασιλέως, ἐπρεπε καὶ οἱ Ἰησουῖται νὰ ἔχωσι μέρος εἰς αὐτήν. Μετὰ ταῦτα ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος ἀπηγόρευσε μὲν αὐστηρῶς; εἰς τοὺς ἐρίζοντας Ἰησουῖτας οἰστρήποτε διέσχιστοισι τοὺς περὶ τῆς τυραννοκτονίας, ἀλλ' ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δεν ἀπεκατέστησε τὴν ἀγαθὴν φύμην τῶν Ἰησουῖτῶν.

Ai ἐπιστημονικαὶ ἔκδουλεύσεις τῶν Ἰησουτῶν εἰς τὴν Θεολογίαν, καὶ συζήδον εἰς ὅλους τοὺς κλέδους τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν· εἶναι μέγισται εἰς ἑκάστην ἐποχὴν ἐπιλογέτει τὸ τάγμα αὐτῶν ἀπὸ σοφούς καὶ ἔξοχοὺς ἀνδρας· ἀλλ' ἐνταῦθι μὴ δυνάμενοι χάριν συντομίας οὐδὲ τῶν περιφημοτάτων τὰ ὄνόματα καν νὰ ἀναφέρωμεν, παραπομπούεν εἰς Ἰδιαιτέραν περὶ τούτου πραγματείαν « Smets, Was that der Jesuiten—Orden für die Wissenschaft? Aach. 1834. »

Τὸ ἐπισημότατον πανεπιστήμιον τῶν Ἰκανουῆτῶν
ἥτο, καὶ εἶναι τὸ ἐν Ῥώμῃ Collegium Romanum,
ἰδρυθὲν ὑπὸ Πάπα Γρηγορίου ΙΓ', καὶ ἀνακαίνισθὲν
ὑπὸ τοῦ Πίου Ζ'. Ἐξει πέντε καθηγητὰς διὰ τὴν
Θεολογίαν, πέντε διὰ τὰ Μαθηματικὰ καὶ τὴν Φυ-
σικὴν, τέσσαρας διὰ τὰς ὥραιας τέχνας, ἔξ διὰ τὴν
Ῥωμαϊκὴν Φιλολογίαν, ἔξ διευθυντὰς, τουτέστιν ἐνα-
διὰ τὰ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον, καὶ πέντε διὰ τὸ
Ἀστροσκοπεῖον, ἐν ᾧ ὁ Γαλιλαῖος ἐκάμε τὰς πρώ-
τας αὐτοῦ ἀνακαλύψεις, καὶ Ἐρόρους διὰ τὸ Μου-
σεῖον τῆς Φυσικῆς Ἰστορίας, καὶ διὰ τὰς ἀρχαιό-
τητας. Ἡ δὲ Νομικὴ καὶ ἡ Ἱατρικὴ ἦσαν καὶ εἶναι
ἀποκεκλεισμέναι ἀπὸ τὰ ἀνώτερον τοῦτο ἐκπαίδευτι-
κῶν κατάστημα. Κατὰ τὴν παρούσαν αὐτοῦ κατά-

ετασιν λέγεται ότι έπαριθμεί ύπερ τους 1100 φοι-
τητάς, κακωρισμένους εἰς τρία τυμάτα, εἰς γλώσ-
σας, εἰς τὰς κλασικὰς σπουδὰς καὶ εἰς 'Ρητορικήν.
Τὸ τυπικὰ τῶν γλωσσῶν διαιρεῖται εἰς τὸ 'Ρωμαϊκὸν
καὶ εἰς τὸ Καρχηδονιακόν· τὸ τῶν κλασικῶν σπου-
δῶν διαιρεῖται εἰς τέσσαρας σχολάς, καὶ τὸ τῆς 'Ρη-
τορικῆς, εἰς τέσσαρας 'Ακαδημίας. Ἀπαντεῖς οἱ καθη-
γοῦται εἶναι Ἰησουΐται.

Τῆς καταργήσεως τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουΐτων πραγγίθη ἡ καταδίωξις ἀπὸ τὰς διαρρόους Καθολικάς χώρας τῆς Εὐρώπης. Πολυειδεῖς ἦσαν αἱ αἰτίαι, ἀφ' ὧν παρεξινήθησαν αἱ κυβερνήσεις, ίδιας δὲ αἱ Βουρβονικαὶ αὐλαὶ, ἐν αἷς μεγάλην ἐπιβήσην εἶχον οἱ Ἰησουΐται ὡς Πνευματικοὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς βι-
σιλικῆς οἰκογενείας, νὰ λαβῶσι δυσμενεῖς διαθέσεις πρὸς αὐτούς. Ἡδη οἱ Ἰησουΐται εἶχον προσδέλαι διαφοροτρόπους τὸν ὑπόληψιν τῶν Ἰησουΐτων, αἱ δὲ πλήρεις διαδολῆς επιστολαὶ τοῦ Πατρός εἰχον υποστάψει τὰ θεμέλια τοῦ τάγματος. Ήρθο πάντων δι-
μως ἡτο δυσμενής εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰησουΐτων ἡ πρὸς τὸν θεόμδον τάσις τῆς 18 ἐκατονταετηρίδος, τῆς ἐποχῆς τοῦ λεγομένου φωτισμοῦ, καὶ τοῦ Γαλλικοῦ ἐγκυκλοπαιδίου. Ἀνευ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν Ἰησουΐτων ἀπὸ τὰ Σχολεῖα καὶ τὰ Πανεπιστή-
μια ἀδύνατον ἐφείνετο νὰ τελεσφορῇ ἡ Πρόοδος* οἱ δὲ Ἰησουΐται, ἀρχίσαντες ἥδη νὰ παρεκτραπῶσιν ἀπὸ τοὺς ἀρχικοὺς κανόνας καὶ νόμους τοῦ τάγματος, καὶ ἐναγχελούμενοι μὲ πλεῖστη βιωτικά ἐπιτηδεύ-
ματα, παρεῖχον εἰς τοὺς πολυχρίμους ἀντιπάλους αὐτῶν τὰ ὄπλα εἰς χεῖρας. Οἱ υπουργοὶ τῶν Καθολικῶν αὐλῶν ἐνόμισαν ὅτι δύνανται τὴν τάσιν τῶν ἐγκυκλοπαιδίστων νὰ μεταχειρίσθων ὡς κατάλλη-
λον μέσον πρὸς ἔξασθησιν καὶ ἀρχίρεσιν τῆς ἐπὶ τῶν βασιλέων ἐπιφρονίας τῶν Ἰησουΐτων, ώφελούμενοι ἀπὸ πᾶσαν ἀδεναφίαν, ἀπὸ πᾶν παραμικρὸν ἐλάτ-
τωμα τοῦ τάγματος, ἵνα κάμωσιν αὐτὸν ὑποπτού, καὶ τὴν ἐκ τῆς πολιτείας ἀπομάκρυνσιν αὐτῶν πα-
ριστῶντες ὡς εὑδαιμονίαν τῆς ἐπιφρατείας. Ὁτι οἱ Γάλλοι Ἰησουΐται ἔδιδον τραπεζικὰ συναλλάγματα, καὶ διὰ τῆς χρεωκοπίας τοῦ Ἰησουΐτου Λαζαλέτου ἐπαθον μεγάλας ζημίας τὰ ἐπὶ τῆς νήσου Μαρτινίκης ἐμπορικὰ καταστήματα τῶν Γάλλων, διτοὶ οἱ Πορτουγάλλοι Ἰησουΐται ἐν τῇ Παραγουάνῃ καθιδρύσαντες μεταξὺ τῶν Ἰνδῶν πατριαρχικὴν πολιτείαν, δὲν ἦ-
θελον τὰ δικαιώματα τοῦ τάγματος καὶ αἱ φιλανθρωπικὲς πράξεις των νὰ δικταράσσωνται διὰ ὑπουργικῶν διατάξεων, ταῦτα πάντα ἐδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὰς πρώτας καταδίωξεις τῶν Ἰησουΐτων ἐν Γαλλίᾳ καὶ Πορτογαλλίᾳ (περὶ τὰ μέσα τῆς 18 ἐκατονταετηρίδος). Ὁ Πορτογαλλος υπουργὸς Πομπάλιος ἔ-
τρεψε θανάτιμον μήσος κατὰ τοῦ τάγματος, καθότι οἱ ἐπισημότεροι εὐγενεῖς τῆς ἐν Παραγουάνῃ ἀποικίας ὑπερασπίζοντο τοὺς Ἰησουΐτας, δῆν (τὸ 1757 ἔτος) οἱ Ἰησουΐται οὐ μόνον ἐντελῶς ἀπεμακρύνθησαν τῆς Δύσης, αλλὰ καὶ ἐγίναν ὑποπτοι· διὸ συνειδότες τὴν κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ βασιλεως Ἰωσήφ Α'. γενομένην (πληθυγήν, ἡ πλαστήν) συνωμοσίαν. Ἐπὶ τούτῳ μετὰ

τοὺς καὶ ἐδημεύθησαν τὰ ὑπάρχοντά των. Τὸ παρά-
δειγμα τοῦ Πομπάλιου ἀμέσως ἐκολούθησεν ὁ Γάλλος πρωθυπουργὸς Χοϊσεύλιος (Choiseul), ἐγέρθος ἀσπονδος τῶν Ἰησουΐτων, ως καὶ ἡ μαγίστρη ἐπιφρονία ἐ-
χουσα παλλακὶς Πομπαδούρ· ὁ Λευδοβίκιος ΙΙΙ'. ἡ-
ναγκάσθη νὰ καταργήσῃ διὰ βασιλικῆς διαταγῆς (τὸ 1764) τὸ ὑπὸ τοῦ Κοινοβουλίου ὡς ἐπικίνδυνον εἰς τὴν πολιτείαν κατακριθὲν τάγμα τῶν Ἰησουΐτων, ἀφοῦ αἱ περὶ τροποποίησεως τοῦ πολιτεύματος τῶν Ἰησουΐ-
τῶν ἀπαιτήσεις αὐτοῦ ἀπερίφθησαν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Λωρεντίου Ριχαρίου διὰ τῆς λακωνικῆς ἐκείνης ἀποκρίσεως· « *Sint, ut sunt, aut non sint* (ἔστωσαν ὡς εἰσιν, η μὴ ἔστωσαν). ἡ 'Αλλ' ἡ ἐκ Γαλλίας ἀποδίωξις, τῶν Ἰησουΐτων ἐπίκρατος τὸν Πάπαν Κλήμηντα ΙΙΙ'. καὶ διὰ ἑτέρας βούλλας ἐκ νέου ἐπεκύρωσε τὸ τάγμα αὐτῶν αὐτὴ δύναμις δὲν ἔκποδισε τὰς ἄλλας Βουρβονικὰς Αὐλὰς ἐν Ἰσπανίᾳ, Νεαπόλει καὶ Πάρμα ἵνα μιμηθῶσι τὸ πανάδειγμα τῆς συγγενοῦς αὐτῶν Γαλλικῆς Αὐλῆς, καὶ διὰ διαρρόους προφάσεις οἱ Ἰησουΐται ἀπηγγέλθησαν ὑπὸ τοῦ υπουργοῦ 'Αρχινδου πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἰσπανίας Κάρολον Γ'. ὡς στασιασταὶ, καὶ κατὰ συνέπειαν βασιλικῆς δια-
ταγῆς ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ (1767) συλληφθέντες ἀπαντεῖς ἀπεβιβάσθησαν εἰς πλαῖσι ἵνα ἐκπλεύσωσιν εἰς τὴν Παπικὴν ἐπικράτειαν. Παρόμοια ἐπερχένται εἰς αὐτοὺς κατὰ τὸ αὐτὸν ἔτος καὶ ὁ Μαρούκειος, ὑπουργὸς τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, καὶ τὸ παρεχόμενον αὐτῷ ηκολούθησεν ὁ ἐν Πάρμα ἀργων Πρίγγιψ ἐκ τοῦ Βουρβονικοῦ οἴκου, καὶ δὲ ἐν τῇ νήσῳ Μάλτᾳ ἡγούμενος τῶν Ἰωαννιτῶν (1768). 'Αρφοῦ δὲ καὶ ἡ αὐτοκρατόρια Μαρία Θηρεσία ἀναγκαζομένη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ της Ιωσήφ Β'. καὶ τοῦ υπουργοῦ τῆς Καρουνιτίου ἀπε-
δίωξε τοὺς ἐν τῇ ἐπικράτειᾳ αὐτῆς Ἰησουΐτας, καὶ οὐδεὶς ὑπῆρχεν ὑπεράσπιστης τῶν σκληρῶς καταδιω-
κούμενων Ἰησουΐτων, παρατηρῶν ὁ Πάπας Κλήμης ΙΙΙ', ὅτι ἡθελεν εἰσθαι ὀλέθριον εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας νὰ ὑποστηρίξῃ ἐναντίον τῆς θε-
λήσεως ὅλων τάγματος ἀπολέσσαν πανταχοῦ τὴν ἐμπε-
στοσύνην τῶν Καθολικῶν κυβερνήσεων, οὕτε ἔχον τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ δραστηριότητα, ἐξέδωκε τέλος, κατ' ἀπαίτησιν τῶν Καθολικῶν Αὐλῶν, τὸν 21 Ιούλιον τοῦ 1773 ἔτος τὴν Βούλλαν *dominus acredem-
tor post, δι' οὓς κατηργεῖτο πανταχοῦ τὸ τάγμα* τῶν Ἰησουΐτων. Μὲ μεγάλην αὐστηρότητα καὶ σκλη-
ρότητα ἐξετελέσθη ἡ κατάργησις αὗτη κατὰ πρῶτον ἐν τῇ Παπικῇ ἐπικράτειᾳ, ἐπειτα δὲ εἰς τὴν Αύστριαν, εἰς τὰς Κάτω Χώρας, εἰς τὴν Ούγγαριαν, Πολωνίαν, καὶ τὴν Καθολικὴν Γερμανίαν. Δύο μόνον Εύρωπαι καὶ κυβερνήσεις ἐδωκαν εἰς τοὺς πανταχόθεν σκληρῶς καταδιωκούμενοὺς Ἰησουΐτας ἀσύλον καὶ προστασίαν, τὴν ὄποιαν αὐτοὶ ὡς τέκνα εὔπειθη εἰς τὰς Παπικὰς διαταγὰς κατ' ἀργάς ἐνόμιζον ὅτι δὲν πρέπει νὰ δε-
γκωστεν, ἀλλ' ὁ Πάπας τοῖς ἐδωκαν τὴν ἀδειαν διὰ μέλλοντας σκοπούς. Φιλιππίκος Β'. ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας ἀπηγόρευσεν εἰς τὰς Καθολικὰς ἐπαρχίας τῆς ἐπικράτειας του τὴν ἐκτέλεσιν τῆς Βούλλας τοῦ Πάπα, ἐπιτρέψας εἰς τοὺς ἐν Σιλεσίᾳ Ἰησουΐτας νὰ-
μεγάληται σκληρότητος ἀπεβλήθησαν ἀρέθου τὸ κράτος κατέχωσι τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὰ δικαιώματά των,

παθώς καὶ ἡ Αὐτοκρατόρισσα τῆς 'Ρωσίας Λίκατερίνη μέλη αὐτῆς ἀνεγέρθησαν εἰς Βιέννην, καὶ ἐκεῖ ἀμφό-
β'. προσηνέζην εἰς αὐτούς μὲν φιλανθρωπίαν, παρα-
χωρήσασα μάλιστα εἰς αὐτούς εἰς τινας ἐπαρχίας, νὰ
δέχωνται καὶ δακίους. Μόλις κατὰ τὸ 1775 ἤναγ-
κάσθησαν ἐν Σιλεσίᾳ οἱ Ἰησουΐται νὰ ἀπεκδυθῶσι τὸν
ἱματισμὸν τοῦ τάγματος, καὶ νὰ παρκιτήσωσι τὸν
χανονισμὸν αὐτῶν. Τὰ δὲ κτήματά των μετὰ τὸν
Θάνατον Φρειδερίκου τοῦ Β'. ἔχονταί μεν πρὸς συν-
τήρους τῶν σχολείων διὰ τὴν ἐκπαιδεύσιν τῶν Κα-
θολικῶν.

Οἱ ἔξοριστοι Ἰησουΐται, καὶ τοι εἰς πλεῖστα μέρη
ἔθεσθον ἔχοτούς ἐν τῷ κρυπτῷ πάλιν ώς κοινότητα
μὲν δὲ τὴν κατάργησιν τοῦ τάγματος, παρ. γάριν
ἐν Βαυαρίᾳ εὐνοούμενοι ὑπὸ τῆς Αὐλῆς, μολοντοῦτο
δὲν ἐδύναντο πλέον δημοσίως νὰ παροισάζωνται
ως σῶμα θρησκευτικὸν, ἔξαιρουμένης τῆς 'Ρωσοίας,
ὅπου ἔχαρον εἰσέτε τὰ μργαῖα δικαιώματά των
μάλιστα ὁ Πάπας Πίος Σ'. τοὺς ἐσυγχώρησε (τὸ
1782) νὰ ἐκλέξων καὶ ἀρχηγόν· καὶ ἀφεῦ μετὸν
λίγα ἔτη πολλαὶ τὰ μέλη των ὁ Πάπας Πίος Ζ'.
διὰ τῆς ἀπὸ 7 Μαρτίου 1801 Βούλλας του ἀποκα-
τέστησε πάλιν τὸ τάγμα τῶν Ἰησουΐτων διὰ τὴν
Ἀσυκήν 'Ρωσοίαν, καὶ τὴν Διτθαώτην. 'Εν τούτοις
εἰς τὴν Γαλλίαν, Γερμανίκην καὶ Ἰταλίαν ἔγιναν προ-
σπάθειαί τινες πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ τάγματος
ὑπὸ διάφορον δινομα, ἀλλὰ καὶ ὅδεν τούπον δὲν
ἔπειτο· οὕτω π. χ. ἀπέτυχε πρῶτον ἡ κατὰ τὸ
Ἐτος 1787 ἀπόπειρα τῆς ἀνανεώσεως ὑπὸ τὸ δινόμα
τῶν Βικεντινῶν. Μεταξὺ δὲ τῆς Γαλλικῆς ἐπανα-
στάσεως οἱ ἔξοριστοι Ἰησουΐται Κάρολος δε Βρούγιε
καὶ ὁ Ἀββᾶς δε Τουρνιλίου ἐσύστησαν (τὸ 1794)
παρὰ τῇ Δόρῃ τὴν κοινότητα «congrégation du
sacré coeur», η ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀββᾶ
Τουρνελέ. Ἐνεκά δὲ τοῦ πολέμου καταδιωγμέντες
ἀπὸ τὸ Βέλγιον κατέφυγον εἰς τὴν Γερμανίαν, διόν
εὑρόντες ἀσύλον εἰς τὰ πέρι τῆς Αουγσβούργης, καὶ
εἰς τὴν Γοττίγγην διεπραγματεύθησαν μὲ τοὺς ἐν
'Ρωσίᾳ Ἰησουΐτας περὶ ἑνώσεως, ἥτις δικαὶας ἀπερρί-
φθη παρὰ τοῦ τότε ἀρχηγοῦ τῶν ἐκεῖ Ἰησουΐτων.
Κατὰ δὲ τὸ ἐτος 1796 ἤναγκασεν ὁ πόλεμος τὴν
νέαν ταύτην κοινότητα νὰ ἀναγρήσῃ εἰς τὴν παρα-
τὴ Βιέννη Νεῦδόρφην, διόν ως καὶ εἰς τὴν Χαγεμ-
βράννην ὀλίγῳ ὕστερον εὔρον θερμούς προττάτας τὸν
'Αρχιεπίσκοπον Βιέννης, τὸν Καρδινάλιον Μιγάσκιον
καὶ τὴν 'Αρχιδουκησσαν Μαριάννην ἀδελφήν τοῦ αὐ-
τοκράτορος Φραγγίσκου' ἀλλὰ καὶ ὁ Πάπας Πίος Σ'.
(1796) ἔξεράσθη εὐνοϊκῶς ὑπὲρ τῆς κοινότητος δι-
ωργανισμένης ὅλως κατὰ τὸ τάγμα τῶν Ἰησουΐτων.
Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ εἰχε συστηθῆ ἐν Ἰταλίᾳ πλησίον
τοῦ Σπολητίου ἡ κοινότης τῆς πίστεως διὰ διτικού
τικού Ακίκοῦ Νικολάου Πακκανάριου, ἐκ τῆς διοική-
σεως Τριέντης, ἐνωθέντος μετὰ τῶν ἔξοριστων Ἰη-
σουΐτων πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ τάγματος; ὑπὸ τὸ
νέον τοῦτο δινόμα. Ὅπο τὴν ἀρχηγίαν τοῦ καθολικοῦ
αὐτῆς, καὶ ἐννοουμένης ὑπὸ τοῦ Πάπτα Πίου Σ'. Καὶ
ξῆθη ἡ κοινότης κατὰ τὴν μέσην Ἰταλίαν δῆλως διεύ-
θεν καταδιώξεων ἐκ μέρους τῶν Καθολικῶν κυβερ-
γόντων. 'Οθεν καὶ ἀπαίτησε τὸν Πάπα τὰ πλεῖστα ἀποκατασταθέντες, ἐκ γέου περιορίσθησαν εἰς τὴν

μέλη αὐτῆς ἀνεγέρθησαν εἰς Βιέννην, καὶ ἐκεῖ ἀμφό-
τεραι αἱ κοινότητες, ἡ τῆς Ιερᾶς Καρδίας (du sa-
cré coeur) καὶ ἡ τῆς Ηλιστεως ἡγιάθησαν εἰς
μίαν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πακκανάριου, ἀσ' οὐ
έκληθησαν καὶ Πακκανάρισται. 'Αλλ' ὅσῳ ἐπροστα-
τεύοντο εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ Βαυαρίαν, τοσούτω
τοὺς κατεδίκησεν ἡ Γαλλία. Οἱ ἐν Κρεμώνῃ δόκιμοι
ἡγαγκάσθησαν νὰ φύγωσιν ἐνεκκ τῶν προγωρούντων
Γάλλων. 'Εν τούτοις εἶχαν συστηθῆ ἐν Γαλλίᾳ ἑτα-
ρεῖς καὶ σχολεῖα αὐτῶν, καὶ μολονότι ἡ κυβέρνησις
διεκήρυξε (τὸ 1804) τὴν κατάργησίν των, οὐδὲν ἡτ-
τον διετρούντο αὐτὰ κρυφίως. Ὅστε μετὰ τρία ἔτη
ἡγαγκάσθη ἡ κυβέρνησις νὰ λάβῃ εὐτυρότερα μέτρα
κατ' αὐτῶν καὶ εἰς τὴν 'Ολλανδίαν καὶ 'Αγγλίαν
διεθόθησαν κατὰ μικρὸν οἱ Πακκανάρισται, οἱ καὶ
πατέρες τῆς πίστεως καλούμενοι. 'Εν τῇ Αὐστρίᾳ
ὄμως ἀμέσως ἐλυσφημίσθησαν, εἰς δὲ τὴν Ἰταλίαν
εἰς τοσούτην περιφρόντων ἐπεσαν, ἀροῦ μηλισταὶ
ὁ Πίος Ζ'. προεχειρίσθη Πάπας, Ὅστε οὐδὲ λόγος ἔγι-
νετο περὶ αὐτῶν. 'Ο Πάπας οὗτος ἔθελε τὴν συνένω-
σιν τῶν Πακκανάριστῶν μετὰ τῶν ἐν 'Ρωσίᾳ 'Ιη-
σουΐτῶν, ἀλλ' ἀμφότερα τὰ μέρη ἀπεποιηθῆσαν αὐ-
τὴν. Τελευταῖον δ' ἀφοῦ ὁ Πακκανάριος ἐγκατελεῖ-
φθη ἀπὸ τοὺς πλεῖστους τῶν ὑποτεταγμένων αὐ-
τῷ ἀνηκόντων εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰησουΐτῶν, οἱ δὲ
Ἰησουΐται κατ' ἀπαίτησιν Φερδινάνδου τοῦ βασι-
λέως ἀπεκατέστησαν πάλιν δι' ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα
εἰς τὴν βασίλειον τῶν δύο Σικελιῶν (31 Ιουλίου
1804), οἱ ἐν 'Ρώμῃ Πακκανάρισται, φυλάττον-
τες αὐτηρῶς τὸν Ἰησουΐτικὸν ὄργανονδρόν, ἡναγ-
κάσθησαν κατὰ διεταγὴν τοῦ Πάπα νὰ ἀπεκδυθῶσι
τὸν Ἰησουΐτικὸν ἱματισμόν. 'Οτε δὲ Πακκανάριος ἐ-
σύρθη ἐνώπιον τοῦ ιεροῦ δικαστηρίου, καὶ κατεδίκά-
σθη εἰς φυλάκισιν, οἱ λαοὶ διπαδοὶ αὐτοῦ τὸν ἐγ-
κατέλειψαν ὄλοτελῶς καὶ ἐνώθησαν μὲ τοὺς εἰς τὸ
βασίλειον τῶν δύο Σικελιῶν ἀποκατασταθέντας Ἰη-
σουΐτας, οἵτινες μὲν δὲν οὐλοὺς τοὺς πολλοὺς καταδιωγ-
μοὺς ἐν διαστήματι ὀλίγων ἔτῶν εἶχον ἀποκτήσει
τριάκοντα ἐκκλησίας εἰς διαφέροντας τόπους, μίαν μά-
λιστα ἐν Ἀμερικῇ. Τέλος ὁ Πάπας Πίος Ζ'. τοὺς ἀ-
πεκατέστησε πάλιν διὰ τῆς ἀπὸ 7 Αὐγούστου 1814
Βούλλας *Solicitude omnium Ecclesiarum*.
'Εν τῇ Ιταλίᾳ ἐπικοατεῖς ἀμέσως ἐπεστράφησαν
εἰς αὐτούς τὰ δημευθέντα κτήματά των, καθὼς καὶ
εἰς τινας ἄλλας Ἰταλικὰς πολιτείας, ἀλλ' ἡ διαγωγὴ
τῶν Καθολικῶν κυβεργήσεων, καὶ ἡ πρὸς τὸ τάγμα
δισπιστής τῶν Καθολικῶν λαῶν ἀντέρασκον εἰς τὰς
λέξεις τῆς Βούλλας διτικούς «σύμπας ὁ Χριστιανοὶ μὲν
ἀπαιτεῖ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ τάγματος τῶν
Ἰησουΐτων». Καὶ εἰς μὲν τὸ Βέλγιον καὶ τὴν 'Ι-
ταλίαν, γάρας Καθολικάς, ἀλλ' ὑπὸ διαιμαρτυρου-
μένας κυβερνήσεις, εἰσηχθῆσαν ἀμέσως, ἐν δὲ τῇ Νε-
απόλεις καὶ τῇ Σαρδηνίᾳ, ως καὶ ἐν Μοδενῇ, παρε-
γωρίθη εἰς αὐτοὺς ὄλοκληρος ἡ ἀπαίδευσις τῆς νεο-
λαίας. 'Εν Ισπανίᾳ δὲ Φερδινάνδος Ζ'. ὁ βασιλεὺς
τοῖς παρεχώρησε τὰ κτήματά των, ἀλλ' ἡ ἐπανά-
στασις τοῦ 1820 τοὺς κατεδίωξεν, κατὰ δὲ τὸ 1823
γένου περιορίσθησαν εἰς τὴν

μεταπολίτευσιν τοῦ 1830, μέχρις οὐ τὸ 1835 ὁλο-
τελῶς ἀπεδιώθησαν εἰς αὐτῆς. Η δὲ Γαλλικὴ κυ-
ριότητας τοὺς ἡνεκτοῦτο ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτῆς, ἀπὸ
δὲ τοῦ ἑτού 1823 ἀποκατασταθέντες ἐντελῶς διε-
λόθησαν ταχέως καθ' ὅλον τὸ κράτος καὶ ἥσκουν με-
γάλην ἐπιρροὴν οὐ μόνον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς
νεολαίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ Κλήρου καὶ τῶν θρη-
σκευτικῶν καινοτήτων, ἀλλ' αἱ βουλαὶ καὶ μέγα μέρος
τοῦ ἔθνους ἐθεώρουν τὸ τάγμα μετὰ μεγάλης δυσπε-
στίας, ὡς καταδικούς σκοπούς ἀσυμφώνους πρὸς τὴν
ἔθνικὴν ἐλευθερίαν· ὅθεν ἡ ναγκάθευτη Βουρβωνικὴ Δύλη
καὶ τοι εὐοικὴ πόδες αύτοὺς, νὰ διακηρύξῃ (τὸ ἑτού
1828) τὸν περιορισμὸν τοῦ τάγματος, καὶ τὰ ἐκ-
πιδευτικὰ αὐτῶν καταστήματα καθυποτάττουσα εἰς
τὸ πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων, αὐτοῖς νὰ ἐπε-
γρυπνῇ ὑπὲρ αὐτῶν.

Μετά τὴν Ιουλίανὴν δὲ μεταπολίτευσιν τοῦ 1830
οἱ Ἰησουΐται κατ' ἀπαίτησιν τοῦ Ιερισίου Πανε-
πιστημίου ἐντελῶς ἀπεκλείσθησαν ἀπὸ τὴν ἐκπαί-
δευσιν τῆς νεολαίας, πότε δὲ συγκατένευσε καὶ ὁ Πά-
πας Γρηγόριος Ι^ς. κατὰ τὸ ἑτού 1845, ὥστε ἐκ-
ποτε τὸ τάγμα τῶν Ἰησουΐτων καθὸ τάγμα δὲν
ἔχει ὄνδεμίαν ισχὺν ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ μόνον διοι
Γάλλοι ἵσαν μέλη τοῦ τάγματος ἔχουν τὴν ἀλίσιαν
νὰ διαμένουν ἐν Γαλλίᾳ, δχι ὡς Ἰησουΐται, ἀλλὰ
καθὸ Γάλλοι. Πολύτοις καὶ ἀπὸ τὴν Πορτογαλλίαν
ἀπεδιώθησαν ἐκ νέου οἱ Ἰησουΐται κατὰ τὸ 1833.
εἰς δὲ τὴν Βραζιλίαν δὲν εἰσεχώρουν παντάπτει
μετὰ τὴν πρώτην τῶν κατέργησιν. Ἀλλὰ μεγάλας
ταραχὰς ἐπροξένησεν ἡ εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐλεύθεραν
ἀποκατάστασις αὐτῶν. Ηδη κατὰ τὸ ἑτού 1818
σίχον οἱ Ἰησουΐται ἐν Φρειρούργῃ σύλλογον ακμά-
σαντα μετ' οὐ πολὺ εἰς ὑπέρτατον βαθμόν· ἐκεῖθεν
διεδόθησαν καὶ εἰς ἄλλας ἐπαργίας τῆς Ἐλεύθερας.
Ἀλλ' ἐν Δουκέρνη ἡ ἀποκατάστασις τῶν εὑρεν ἀνθί-
στασιν τινα, ὅπος ὑπᾶγον πρὸ καιροῦ Ἰησουΐται ὡς
αέλη τοῦ τάγματος τῶν Πακκαναριστῶν ἐντεῦθεν δὲν
ἔδυντεῦσαν νὰ εἰσέλθωσιν, εἰμὴ μὲν θορυβόδη ἐπε-
νίστασιν τοῦ λαοῦ διηγημένου εἰς δύο καὶ δργάνου
καθισταμένου τῶν πολιτικῶν φυτρῶν, πρὸς μεγάλην
διατάραξιν τῆς ἡσυχίας πάτης μὲν τῆς Ἐλεύθερας.
ἰδίως δὲ τῆς ἐπαργίας Δουκέρνης, οὐγ' ἡτού δὲ
καὶ πρὸς ἄκραν βλάσην τοῦ τάγματος αὐτοῦ, καθὸ
συνοδευθείσης τῆς ἀποκαταστάσεως του μὲν ἐμφυ-
λίους πολέμους, μὲν καταδιωγμοὺς καὶ στάσεις, καὶ
τοι ἴδιως ἀλλὰ ἡταν αἱ οὐτιώδεις ἀφορμαὶ τῶν δι-
χονοιῶν αὐτῶν. Εἰς δὲ τὰς Λύστριακὰς ἐπαργίας,
αὐτὴν Ουγγαρίαν, Γαλλίαν, Τυρόλιν, Στείρομάρκην,
εἰς τὸ Λομβαρδοβενετικὸν Βασίλειον πανταχοῦ εὗρον
ὑποδοχὴν· δχι δικαὶος καὶ εἰς τὴν Βοημίαν εἰς δὲ τὴν
λοιπὴν Γερμανικὴν ὁμοσπονδίαν οὐδαμῶς εἰσεχώρη-
σαν· ὅλιγωτέραν δὲ ἀνθίστασιν ἀπήντησεν ἡ διάδο-
σίς των εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ἰρλανδίαν (καὶ τοι εἰς
μόνους τοὺς αὐτέχθονας Ἰησουΐτας συγχωρεῖται ἡ
ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ διαμονή,) εἰς τὰς Ἀμερικανικὰς
πολιτείας καὶ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, ὅπου ἡδη
πολλὰ ἀπαριθμητικὰ καταστήματα ἔχουσιν. Τουγαν-
τίον ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως των καὶ ἀρεξῆς ἐ-

κλείσθη εἰς αὐτοὺς ἡ εἰς 'Ρωσσίαν εἰσεδος, ἀφ' ὃς
τὴν 20 Δεκεμβρίου 1815 ἐξωρίσθησαν τῆς Μετρου-
πόλεως καὶ τῆς Μόσχας ἐνεκά προτηλυτομάζει· ὅλι-
γα δὲ ἐτη Οκτωβρίου (20 Μαΐου 1820) ἐξωρίσθησαν
ἀφ' δικαιου τοῦ 'Ρωσσικοῦ Κράτους, καὶ διελόθη ὁ ἐν
Πολότσκαις σύλλογος αὐτῶν. Ὁ αριθμὸς τῶν μελῶν
των ἀναδιάνει σήμερον μέχρι 4000, διηρημένων εἰς
16 ἐπιρροές καὶ εἰς 250 μετόχια, ἔχοντα ὑπὲρ τὰς
50,000 ἱποτρόφους, ἔδρα τοῦ τάγματος είναι πάν-
τος ἡ 'Ρώμη, καὶ τὸ κυριότερον κατάστημά των
είναι τὸ αὐτοῦ collegium Romanum, διοι δια-
τρίβουσιν ἐκαποντάδες Ἰησουΐτων.

Αλλὰ βεβαίως ήθελομεν ἀδικήσει τὸ ώραίον φῆ-
λον, ἂλλαν τοσοῦτον ἐνδικτρίψυντες εἰς τὸν περὶ Ἰη-
σουΐταν λόγον, ὀλίγων λέξεων ἀρειδόμενος καὶ περὶ
τῶν Ἰησουΐτων.

Κατὰ τὸ πολίτευμα τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουΐ-
τῶν στησεν ἡ Ἰσαβέλλα 'Ροσύλλα ἡ ἐκ Βαρκελώνης
τὸν θρησκευτικὸν, σύλλογον τῶν μοναχῶν σῶν τῶν
ἐπικαλούμενων Ἰησουΐτων, δρκιζομένων εἰς τὰς εἰ-
ρημένας ἀκείνες τισαρχας ἴπασχέσεις. Ἀλλ' ὁ Πά-
πας Παύλος Γ'. ὁ ἐπικυρώσας τὸ τάγμα τῶν Ἰησουΐ-
τῶν, δὲν ἀνεγνώρισε τὴν κοινότητα αὐτὴν, διὸν εὔρε
μὲν εἰς Κάτω Χώρας ὑποδοχὴν τινα, δχι δικαὶος καὶ
ἐν Ἰταλίᾳ. Αλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἰησουΐται δὲν ἵσαν
παντάπτειν εὐνοϊκοὶ πόδες αὐτὴν τουναντίον τινάγκα-
παν τὸν Πάπαν Οὐρθανόν Η'. κατὰ τὸ ἑτού 1631
ἐντελῶς νὰ ἐγκαττείλῃ τὸ τάγμα τῶν Ἰησουΐτω-
νῶν. Μολοντοῦτο οἱ Ἰησουΐτιναι εὐρίσκοντο κατὰ
μέρος διεσπαρμένας εἰς τὰς Κάτω Χώρας, καὶ εἰς
τὴν Γερμανίαν (ἐν Κολόνη, Βιένη, Πράγη, καὶ
Βρεσλαύ). Κατὰ δὲ τὴν ιθ'. ἐκκονταστηρίδα
συνέστη ἐν Γαλλίᾳ ἡ κοινότης τῶν γυναικῶν τῆς
Γερμανίας Καρδίας καὶ τῆς πλοτειώς τοῦ Ἰησοῦ, διωρ-
γημένη κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἀνωτέρω μυη-
μονευθεῖσῶν καὶ τοῖς αὐτοῖς δινόμασι καλουμένων
κοινοτήτων τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἔνεκα τῶν πρὸς τὸν
Ιησουΐτικὸν ὄργανοισμὸν συμφωνούντων, καὶ μάλιστα
ἐπ' αὐτῶν βασιζομένων κανόνων αὐτῆς καλουμένη
καὶ κοινότης Ἰησουΐτων. Τὸ κύριον ἔργον τοῦ Σω-
ματος αὐτοῦ είναι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κορασίων, καὶ
ἡ εἰς τὰς πόλεις διάδοσις τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν.
ἐκτὸς ἐπιστήμων καταστημάτων συντερομένων ὑπὲρ
ἐπαγγειῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν θυγατέρων τῶν πλου-
τίων οἰκογενειῶν, ἔχουσι καὶ μικρότερα σγολεῖα ἐλευ-
θερά πάσις πληρωμῆς διὰ τὰ πτωχὰ κοράσια, καὶ
κατοικίας διὰ τὰς Κυρίας τὰς ἀποσυρρομένας ἐκ τῆς
κοινωνίας πρὸς θυγατέρων ζωτίν. Αἱ Ἰησουΐτιναι εἰ-
ναι διεσπαρμέναι εἰς πλείστας πόλεις οὐ μόνον ἐν
Γαλλίᾳ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Βέλγιον, τὴν Ιταλίαν, τὴν
Ελεύθεραν, τὴν Αγγλίαν, καὶ εἰς τὰς ἡγεμόνικας πολι-
τείας τῆς Βορείου Αμερικῆς. Καὶ ἐν τῇ Ἀλγερίᾳ
ἄλλην ἔχουσιν ἀποικίαν τινά.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ.)

Γερμανική Σοφοκλής.